

© Пальчинська М. В.

Отже, дослідження істинності соціальних пріоритетів, їх значимості в суспільному розвитку, їх глибинної й різноманітної гносеологічної природи, підтверджують наше розуміння цієї категорії, як сенсоутворюючого стрижня розвитку суспільства.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Будко В. В. Философия науки [ Текст ] / В. В. Будко. — Харьков : Консум, 2005. — 268 с.
2. Вригт Г. Г. фон Логико-философские исследования : [ пер. с англ. ] [ Текст ] / Георг Генрих фон Вригт ; сост. А. В. Смирнов. — М. : Прогресс, 1986 — 594 с.
3. Кохановский В.П. Философия науки [ Текст ] : учеб. пособ. / В. П. Кохановский, В. Н. Пржиленский, Е. А. Сергодеева. — Ростов н/Д : Март, 2006. — 496 с.
4. Поппер К. Логика и рост научного знания : [ пер. с англ. ] [ Текст ] / К. Поппер. — М. : Прогресс, 1983. — 607 с.
5. Пунченко О. Г. Гносеологические основания философской критики [ Текст ] / О. Г. Пунченко. — Одесса : Астропринт, 2000. — 192 с.
6. Философия науки [ Текст ]. — Ростов н/Д : Феникс, 2006 — 496 с.
7. Яскевич Я. С. Философия и методология науки [ Текст ] / Я. С. Яскевич, В. К. Лукашевич. — Минск : БГЭУ, 2009. — 475 с.
8. Яцкевич С. А. Социальный эксперимент и научное управление обществом [ Текст ] / С. А. Яцкевич. — Минск : Университетское, 1984. — 143 с.

*Пальчинська М. В.* — кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Одеського національного морського університету.

УДК: 1 + 316.3 + 004.738.5

#### ИНТЕРНЕТ ЯК ПРОСТІР СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР

*У статті розглядається специфіка Інтернету як каналу соціальної комунікації, який став невід'ємною складовою системи соціальних відносин у сучасному світі. Особлива увага акцентується на самопрезентації інтернет-користувачів та трансформаціях системи соціальних ролей та статусів у віртуальному просторі.*

**Ключові слова:** комунікація, Інтернет, віртуальна реальність, кіберпростір, особистість, самопрезентація.

#### ИНТЕРНЕТ КАК ПРОСТРАНСТВО СОЦИАЛЬНЫХ КОММУНИКАЦИЙ: СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЕ ИЗМЕРЕНИЕ

*В статье рассматривается специфика Интернета как канала социальной коммуникации, который стал неотъемлемой частью системы социальных отношений в современном мире. Особое внимание акцентируется на самопрезентации интернет-пользователей и трансформациях системы социальных ролей и статусов в виртуальном пространстве.*

**Ключевые слова:** коммуникация, Интернет, виртуальная реальность, киберпространство, личность, самопрезентация.

#### INTERNET AS A SPACE OF SOCIAL COMMUNICATION: SOCIAL AND PHILOSOPHICAL DIMENSION

*This article discusses the specifics of Internet as a channel of social communication, which has become an integral part of social relations in the modern world. Particular emphasis is placed on self-presentation of Internet users and the transformation of the system of social roles and status in the virtual space.*

**Keywords:** communication, Internet, virtual reality, cyberspace, personality, self presentation.

Актуальність обраної теми обумовлено тим, що з прогресом інфокомунікаційних технологій,

зокрема глобальної комп'ютерної мережі Інтернет, постає питання щодо виникнення нових форм комунікації.

Метою даної статті є аналіз особливостей Інтернету як комунікативного простору у ракурсі соціальної філософії.

Обрана тема частково розглядалася у роботах західних та вітчизняних вчених, які досліджували проблеми інформаційного суспільства, одним з елементів якого є комп'ютерні мережі та процеси, які у них відбуваються. Це Белл Д., Кастельс М., Лемм С., Абдєєв Р., Алексєєва І., Войскунський А., Белінська О., Жичкіна А., Іванов Д. та ін. Однак окремих робіт, присвячених аналізу Інтернету як простору соціальних комунікацій у царині соціальної філософії, практично немає, що вказує на необхідність подальшої наукової розробки даної проблематики.

На початку свого розповсюдження Інтернет був «свого роду варіантом гіпермедіа, що синтетично поєднує як змістовні елементи мультимедіа (вербальне, графічне, медійне та звукове зображення), так і функціональні гіпертексти, тобто розгалужену систему зв'язків і посилань між текстами й документами мультимедіа на основі універсальної гіпертекстової мови HTML» [36, с. 316]. Протягом становлення мережі Інтернет її ресурси (електронна пошта, файлові сервери, служби інформаційного пошуку та ін.) використовувалися переважно адміністративною, військовою й науковою сферами, то виникнення такої підсистеми Інтернет як World Wide Web (термін для позначення особливого способу розташування інформації, об'єднаної за допомогою Інтернету в єдину мережу), тобто всесвітньо розподіленої бази гіпертекстових документів, що забезпечують максимальну доступність для користувачів мультимедійної інформації, зробило Інтернет одним з найбільш революційних феноменів кінця 20 століття. Але на цей час Інтернет перестав бути лише засобом передачі інформації - він являє собою «сукупність мережевих відносин, соціальних інститутів, технологій та технічних засобів, що пов'язані один з одним за допомогою комп'ютерно опосередкованих ліній та характеризуються єдиним простором та часом» [9, с.46].

На сьогодні спостерігається інтенсивна включеність усіх соціальних інститутів у віртуальний комунікативний простір, таким чином проявляється конвергенція реального та віртуального. У сучасному соціумі Інтернет як комунікаційний засіб не тільки набув глобальних масштабів, а став невід'ємним елементом його функціонування, оскільки «коли той чи інший ... інститут застосовує мережевий принцип комунікації ... , мережеве існування стає для нього органічним, він стає елементом інтернет-простору» [2].

Відмітні риси Інтернет як інфокомунікаційного засобу можна позначити наступним чином:

- відсутній часовий бар'єр - інформацію, що цікавить, можна переглянути в будь-який час доби;
- відсутній просторовий бар'єр - інформація доступна з будь-якої точки планети, де є доступ до Інтернету;
- відсутній кількісний бар'єр - Всесвітня Павутина надає необмежений інформаційний масив, ознайомлення з яким має зручний користувачеві порядок і обсяг [5, с. 67];
- відсутність цензури (одна з найбільш привабливих рис віртуального простору, однак у ряді країн держава або релігійні конфесії досить жорстко контролюють інтернет-трафіки).

Впровадження персональних комп'ютерів практично в усі сфери соціальної діяльності призвело до виникнення нової субкультури, яка властива саме суспільству інформаційного типу, тобто кіберкультури. Її поява спричинена появою нових потреб, які викликало масове поширення комп'ютерів. Відмінність цих потреб полягає в тому, що, по-перше, частина людства, що має потребу в їх задоволенні, неухильно зростає; по-друге, їх неможливо задовольнити іншими засобами. У протилежному випадку комп'ютери залишилися б долею вузького кола професійних користувачів.

Значний вплив глобальної комп'ютерної мережі на соціум у цілому й на особистість зокрема, почався з можливості інтернет-користувачів брати активну участь в інформаційних потоках, у а деяких випадках - моделювати інформаційний простір за власним бажанням і потребами. Внаслідок цього інформація як один з провідних ресурсів постіндустріального суспільства, визначена «не тільки й не стільки своєю масовістю або загальнодоступністю, економічним або політичним потенціалом, скільки можливістю персоналізації» [8, с. 57]. Це дозволяє, насамперед, задати для її власника нові грані самоідентифікації: «Спілкуючись в Інтернеті та вливаючись у діяльність різноманітного характеру в Мережі, особистість здобуває більше можливостей соціально конструювати свою ідентифікацію, керувати та маніпулювати нею» [3].

Термін «кіберпростір» використовується для позначення всіх аспектів взаємодії людини із віртуальною реальністю та відображає можливість його сприйняття як особливого простору, зокрема

соціальними верствами, які найбільш активно в нього включені. На думку представників Інституту віртуалістики, у ряді напрямків психології кіберпростір розглядається як тип «проміжного простору» [3; с. 7], що розширює внутрішній світ людини. Цей стан може настільки захоплювати, що часом відбувається розчинення власного «Я» і ототожнення, наприклад, із віртуальною, власноруч сконструйованою особистістю.

Кіберпростір надає додаткові можливості в реалізації деяких аспектів особистості у більш простий для неї спосіб, ніж може надати людині повсякденне життя. У зв'язку із постійним збільшенням кількості користувачів, включених до інтернет-простору, науковці вказують, що у системі суспільствознавчих наук, зокрема у соціальній філософії, одним з пріоритетних напрямів у дослідженнях є проблеми, які пов'язані з поведінкою людини в віртуальному середовищі [3; с. 7]. У свою чергу, інтернет-простір виступає й як глобальна соціальна спільнота: користувачі Мережі можуть бути представлені і як індивіди, що входять у соціальні групи, які становлять соціум віртуальних мережних співтовариств, які, в свою чергу, є «елементами соціальної структури кіберпростору» [11, с. 379]. Зрозуміла річ, співставлення цих співтовариств та технологічних рішень, що використовуються ними для здійснення комунікаційних процесів, не може надати повну картину системи відносин у віртуальному середовищі, тому що ці спільноти переплетені безліччю зв'язків. Внаслідок специфічних особливостей, віртуальний простір має більш інтенсивну комунікативну динаміку, ніж реальний соціум.

Кіберпростір як віртуальна реальність заповнена «проекціями людей, породженими ними текстами, зображеннями – від реалістичних до фантастичних» [5, с. 75]. Суб'єктивно для людини віртуальний світ представлений у певній паралельності двох різних площин: реального соціального буття й буття віртуального. Реальний світ жорстко структурований, він задає людині рамки, обмежуючи її як соціальний об'єкт межами статі, віку, національності, професійної приналежності тощо. Віртуальний світ діаметрально протилежний, він надає можливість для самовизначення за власним світосприйняттям. Реалізація індивіда у віртуальному просторі може здійснюватися як через перенесення у віртуальний простір вже напрацьованих у реальності параметрів, або через реконструкцію соціальної ідентичності й «осмислення ціннісних орієнтирів своєї діяльності через формування себе у віртуальному просторі як активного суб'єкта, тобто через віртуальну реконструкцію персональної ідентичності» [3]. Таким чином, сьогодні людина може бути водночас суб'єктом як соціального, так і віртуального співтовариства.

Дослідження комунікації в Інтернет спрямовано також на аналіз закономірностей віртуального конструювання соціальної реальності, поведінкового вираження емоційних і когнітивних елементів, співвідношення соціальної та віртуальної ролі людини (гра «Я-Для-Інших» та «Я-Для-Себе») [3; с. 7] та ін. На думку Белинської Е. та Жичкиної А., «можливість «гри» з ролями й побудови множинного «Я» в Інтернеті, багато в чому нагадує реальність постмодерна як принципово множинної, що потребує від людини постійних перемикачів на різні соціальні ситуації, що збільшує число можливих Я-Концепцій у загальній структурі самосвідомості особистості» [3; с. 7].

Комунікативна діяльність в Інтернеті характеризується наступними ознаками:

1) Анонімністю (незважаючи на те, що іноді можливо одержати деякі відомості анкетного характеру й навіть фотографію співрозмовника, вони недостатні для його адекватного сприйняття). Однією з провідних рис інтернет-комунікації є приховування реальних або навмисна презентація зміненої особистості веб-користувача. Внаслідок подібної анонімності в інтернет-комунікації проявляється й інша особливість, пов'язана зі зниженням психологічного й соціального ризику в процесі спілкування - афективна розкутість, ненормативність та ін.;

2) Стереотипізацією, тобто «своєрідністю протікання процесів міжособистісного сприйняття в умовах відсутності достатньої інформації» [3]. Зазвичай сильний вплив на уяву співрозмовника мають саме механізми стереотипізації, які відображуються в установці на очікування бажаних якостей партнера;

3) Повною підконтрольністю процесу спілкування [3], яка полягає насамперед у тому, що користувач добровільно зав'язує контакти або йде від них, а також може перервати їх у будь-який момент;

4) Ускладненістю безпосередньої комунікації [3] й, у той же час, прагненням до емоційного наповнення тексту, що виражається в створенні спеціальних символів (смайлів) для позначення емоцій;

5) Нетиповою самопрезентацією, яка проявляється у тому, що найчастіше користувачі презентують себе по-іншому, ніж в умовах соціуму, програють нереалізовані поза мережею ролі,

сценарії, моделі поведінки тощо.

Аналізуючи інтернет-комунікацію, слід звернути увагу на кількість часу, яку вони відводять на спілкування у кіберпросторі. Якщо ця кількість невелика, це означає, що людина сприймає Інтернет як додатковий інфокомунікаційний засіб. У тому випадку, якщо віртуальне спілкування перевищує реальне, або повністю витісняє його, можна констатувати залежність від Інтернету. Людина, яка має проблеми зі спілкуванням у реальному житті, віддає перевагу інтернет-комунікації. Причиною звернення до Інтернету як основного засобу спілкування може також бути недостатня насиченість міжособистісних контактів (психологи зазначають, якщо з'являються можливості для задоволення відповідних потреб у реальному житті, користувачі швидко втрачають інтерес до інтернет-спілкування) й можливість реалізації тих потреб окремого індивіда, які за рядом причин фрустровані у реальному житті. Подібна можливість обумовлена перерахованими вище особливостями спілкування за допомогою мережі, тобто - анонімністю, нежорсткою нормативністю, своєрідністю процесу сприйняття людини людиною. Бажанням переживання тих або інших емоцій пояснюється, імовірно, і прагнення до зміни повсякденного стилю життя.

Крім спілкування за допомогою електронної пошти, коли повідомлення до адресата надходять через якийсь час після відправлення, у Мережі надається також можливість спілкування у режимі реального часу (наприклад, чати). Для цього існує безліч спеціальних сайтів, де користувачі Мережі можуть контактувати як з великою кількістю людей, так і з окремою людиною в приватному режимі (таке спілкування характеризується насамперед конфіденційністю по відношенню до інших учасників інтернет-аудиторії). Деякі дослідники вважають, що комунікативна діяльність більш пріоритетна, ніж інші види діяльнісної інтернет-активності. Водночас існують речі, які є лише прерогативою реальності й не підлягають відтворенню у віртуальному просторі.

Наслідки активного поширення й застосування комп'ютерних технологій, з якими на цей час більшою мірою пов'язане таке явище як віртуалізація, мають амбівалентний характер. Найпомітніший вплив комп'ютерної реальності на людську свідомість наочно ілюструється на прикладі феномена кіберзалежності, яка, насамперед, проявляється у надмірному захопленні віртуальним світом, втечею від дійсності у вигляді надмірної заглибленості у віртуальну реальність та викликає деформування соціальних зв'язків людини. Багато в чому це пов'язане з розмиванням статусних позицій у віртуальному просторі. Найбільш поширеними ознаками кіберзалежності є соціальна ізоляція (часткова або повна відмова від спілкування з іншими людьми, розрив дружніх стосунків, ослаблення емоційних реакцій, істотне звуження сфери інтересів, втрата роботи на цьому ґрунті та ін.).

Кіберпростір є найбільш привабливим для підлітків, оскільки їх структура особистості знаходиться у стадії формування. Віртуальна реальність пропонує необмежену волю вибору дії - комп'ютер можна просто вимкнути, відключившись тим самим від світу, у якому він перебував ще хвилину тому, або перейти на інший сайт. Це породжує у підлітків ілюзію формування власного світу, коли він вважає себе вільним від безлічі зобов'язань реального життя. Але, насправді, він виявляється ще більш залежним від віртуальної реальності, не здатним поза кіберпростором приймати рішення й прогнозувати наслідки власних вчинків. У результаті надмірної міфологізації комп'ютерів і віртуального середовища виникає, як було вже зазначено, соціальна аутизація.

Одне з пояснень такої сильної залежності в психологічному плані від мультимедійних комп'ютерних технологій дає теорія операціонального інтелекту Піаже Ж., який у роботі «Психологія інтелекту» обґрунтовує те, що провідним фактором інтелектуального розвитку людини є процес соціалізації [12]. Ранньому дитячому віку властивий високий рівень егоцентризму, отже на сьогодні Інтернет найбільше відповідає міфологічному світосприйняттю маленької дитини. Оскільки міфологічне мислення ніколи не зникає повністю, а тільки витісняється зі свідомості і у процесі подальшої соціалізації людини, воно продовжує жити в несвідомому дорослої людини, то саме воно породжує віру в прикмети й магичні ритуали. З даної точки зору, Інтернет є слушним середовищем для актуалізації багатьох психічних процесів несвідомого, особливо тих, які носять архетипічний характер. Для певної кількості користувачів у психологічному змісті Інтернет стає дверима в той казковий світ, що людина змушена була покинути в міру дорослішання, під тиском об'єктивних умов реального миру. Ці фактори, закладені в природі віртуальної реальності, які знаходять відбиття в психології особистості, впливають на досить велику кількість користувачів дитячої і підліткової вікових категорій. Глобальні перетворення психічних явищ можуть призводити до зміни всієї мотиваційно-особистісної сфери суб'єкта, що може, в свою чергу, мати й негативний характер. Аналіз закономірностей побудови віртуальної ідентичності користувача Мережі викликає інтерес до вивчення способів відтворення своєї соціальної ідентичності, постановки проблеми множинної

ідентичності та інших питань. Саме можливість максимального самовиявлення (навіть до невпізнаної самозміни) є однією з розповсюджених причин віртуальної комунікації у найбільш активних її учасників [12].

У більшості випадків дослідники схилиються до думки про компенсаторний характер такої поведінки в Мережі, як створення віртуальної особистості, що є «максимально керованою самопрезентацією, покликаною компенсувати ті або інші складності, випробовувані користувачем у реальній взаємодії» [3]. Віртуальна особистість може створюватися з метою реалізації тих якостей, які не можуть бути втілені в реальному соціальному просторі.

При цьому можна вказати певну кількість позитивних впливів на користувачів кіберпростору, які пов'язані, наприклад, із можливістю отримання великої кількості матеріалів з питань, що цікавлять, знайомством із різними точками зору щодо них, що стимулює активність і творчий потенціал. Комунікативна діяльність у мережі Інтернет сприяє підсиленню мотивації оволодіння новими формами та своєрідними правилами спілкування, які існують у ній.

Оскільки Всесвітня Павутина сприяє виникненню й активізації міжнародного та міждержавного спілкування, можна зазначити розвиток когнітивної функції у бік інтенсифікації вивчення іноземних мов, актуалізацію культурних і географічних знань. Необхідною умовою існування у віртуальному світі є обирання власного вектору самовизначення, пошуку ідентичності, що здійснюється або за допомогою перенесення у віртуальний простір притаманних властивостей (статі, віку та ін.), тобто через віртуальну реконструкцію соціальної ідентичності, осмислення ціннісних орієнтирів своєї діяльності, через формування себе у віртуальному просторі як активного суб'єкта. Це самовизначення дозволяє людині стати суб'єктом не тільки соціального, але й інформаційного світу. Таким чином, поширення культури віртуальної реальності змушує сучасну людину випробовувати дуалізм віртуального й реального буття: «Наростаючий потік інформації ззовні й неймовірний прогрес віртуальної реальності починає розмивати і без того нечітку межу між об'єктивним сприйняттям й суб'єктивним, що синтезується штучно» [7].

Розгляд обраної проблематики дозволяє виокремити наступне.

Інтернет перестав бути лише системою зберігання і передачі надвеликих обсягів інформації. Він став повсякденною реальністю й сферою життєдіяльності величезної кількості людей - користувачів комп'ютерних мереж, у яких виникає цілий ряд інтересів, мотивів, цілей, потреб, а також форм психологічної й соціальної активності, безпосередньо пов'язаних із діяльністю у віртуальному просторі.

Відмінною рисою Інтернету є те, що він втілює в собі провідну особливість сучасних інформаційних технологій, а саме їх інтерактивний характер. Інтернет є надзвичайно потужними комунікаційними засобом в глобальному масштабі, однак відмінність інформаційної революції, яка відбулася в останні десятиріччя XX століття, полягає у тому, що вона не зводиться тільки до винаходів персонального комп'ютера та Мережі Інтернет. Головний аргумент, що дозволяє називати поширення сучасних інформаційних технологій революцією, полягає у тому, що на сьогоднішній день вони перетворюють не тільки матеріальні об'єкти, але й ментальність сучасної людини - як індивідуальну, так і суспільну. Насамперед, мова йде про місце людини в новому інформаційному світі.

Багато процесів поки ще протікають у дещо латентній формі, тому що кількість підключень до глобальної комп'ютерної мережі нерівномірно розділена по країнах світу, однак їх потенційний вплив на функціонування світової спільноти має настільки велике значення, що, як ми вже зазначали раніше, ряд науковців, які досліджують проблеми віртуальної реальності, говорять про трансформації вже існуючої соціальної структури у глобальному масштабі.

Відмінною рисою комп'ютерної реальності від інших різновидів віртуальної реальності є те, що у кіберпросторі людина може активно впливати на події, що відбуваються в ній, вибирати лінію поведінки, змінювати соціальні параметри, які їй притаманні та ін.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдеев Р. Философия информационной цивилизации / Рифгат Абдеев. — М.: ВЛАДОС, 1994. — 336 с.
2. Алексеева И. Возникновение идеологии информационного общества / И. Алексеева // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// www. iis.ru/events/19981130/alexeeva.ru.html](http://www.iis.ru/events/19981130/alexeeva.ru.html)

3. Белинская Е. Стратегии самопрезентации в Интернет и их связь с реальной идентичностью / Е. Белинская, А. Жичкина // [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://flogiston.ru/projects/articles/strategy.shtml>
4. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Дениел Белл. — М.: Academia, 2004. — 788 с.
5. Войскунский А. Метафоры Интернета / А. Войскунский // В.ф. — 2001. — №11. — С. 64 — 79.
6. Деструктивные психотехники / [ред. Митрофанова И.]. — С-Пб.: Экслибрис, 2002. — 224 с.
7. Жичкина А. Социально-психологические аспекты общения в Интернете // [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://flogiston.ru/projects/articles/refinf.shtml>
8. Иванов Д. Виртуализация общества. Версия 2.0. / Дмитрий Иванов. — СПб.: «Петербургское Востоковедение», 2002. — 224 с.
9. Информационное общество/ [сост. Лактионов А.]. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2004. — 507 с. — (Philosophy).
10. Кастельс М. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель / М. Кастельс, П. Химанен. — М.: Логос, 2002. — 224 с.
11. Лем С. Сумма технологий / Станислав Лем. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. — 668 с. — (Philosophy).
12. Пиаже Ж. Психология интеллекта / Жан Пиаже [Электронный ресурс] Режим доступа: [http://www.koob.ru/piaget/psychology\\_intellect](http://www.koob.ru/piaget/psychology_intellect)

*Петінова О. Б.* — кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології державного закладу «Південноукраїнській національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

УДК: 371.01+165.0

### ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В ОСВІТІ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА

*У статті автор приділяє увагу аналізу глобалізації як фактору найважливіших змін у вищій освіті, які пов'язані з проблемами доступу до одержання вищої освіти в різних регіонах світу, увагою до якості вищої освіти, інтеграції в міжнародне співробітництво.*

**Ключові слова:** глобалізація, вища освіта, зміни, якість освіти, інформаційні технології, транснаціональні корпорації, ринкові відносини в системі вищої освіти, стандартизація, доступ до одержання вищої освіти, європейська інтеграція в сфері освіти.

### ГЛОБАЛИЗАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИИ КАК ФИЛОСОФСКАЯ ПРОБЛЕМА

*В статье автор уделяет внимание глобализации как фактору важнейших изменений в высшем образовании, которые связаны с проблемами доступа к получению высшего образования в разных регионах мира. В статье прослеживаются отдельные проявления глобализации, в частности, распространение рыночных отношений, расширение использования сети Интернет, информационных технологий и т.п.*

**Ключевые слова:** глобализация, высшее образование, изменения, качество образования, информационные технологии, транснациональные корпорации, рыночные отношения в системе высшего образования, стандартизация, доступ к получению высшего образования, европейская интеграция в сфере образования.

### GLOBALIZATION IN EDUCATION AS PHILOSOPHICAL PROBLEM

*Author pays attention to analysis of the globalization as a factor of the most important changes in higher education, which are related to the problems of access to the receiving of higher education in different regions of the world, attention to the quality of higher education, integration into international cooperation.*

**Keywords:** globalization, higher education, changes, quality of education, information technology, transnational corporations, market relations in the system of higher education, standardization, access to higher education, European integration in education.